

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joan. Henrici Meibomii De Cervisiis potibusque &
ebriaminibus extra vinum aliis Commentarijs**

Meibom, Johann Heinrich

Helmeftadii, 1668

Caput Nonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10160

rietas. Vossius vero & hoc addit, Hispanos mutata litera R in L, fecisse ex *ceria*, *celiam*: ut uterque ita potus unus sit idemque, nec diversus. Huic tamen hac in re assensum præbere nequimus. Licet enim tam *celia*, quam *ceria*, potus sit ex frumento, atque in hoc uno conveniant: diversum tamen à *celia*, *ceria* esse nomen, & *celia* à *ceria* non minus quam *zythi*, potuumque à nobis enumeratorum aliorum, vel ex Plinio docemur; quem diserte, ut *zythum* in Ægypto, ita in Hispania tum *celiam*, tum *ceriam* ex frugibus esse potus, adfirmare diximus, nomine tamen inter se differentes.

CAPUT NONUM.

SUMMARIA.

1. *Camum*. 2. *Vlpiani ex Digestis locus*. 3. *eius sensus*. 4. *zerzuphum*. 5. *cicernum*. 6. *lectio vulgata retenta*. 7. *camum*, an *cammarum* Apicij. 8. *an curmi Dioscoridis*. 9. *an lora*. 10. *vinum d'Arigiov*. 11. *vinum d'σερφύλων*. 12. *σέρφύλων*. 13. *lora an defrutum*. 14. *οἶν & σίρα*. 15. *defrutum & sapa differunt*. 16. *camum an cibus potabilis*. 17. *camalis cibus, Cælij Aureliani*. 18. *eius lectio alia explicata*. 19. *camum an vinum chamadrites*. 20. *camum proprie quid*. 21. *de eo Priscij Panitis locus*. 22. *& Simonis Ianuensis*. 23. *camum ab Hebræo cham*.

VLpianus JCrus, qui sub Alexandro Severo Imp. maxime floruit, circa salutis nostræ annum c c x x i i i. meminit, potionis ex frugibus, quam *camum* vocat, in L. si quis vinum. ix. D. de trit. vino & ol. leg. ac sub vino legato eam contineri negat. Verba legis omnia, quod de ipsis deinde plura dicenda sint, adscribam. *Si quis, inquit, vinum legaverit, omne continetur, quod ex vinea natum vinum permarsit. Sed si multum sit factum, vini appellatione non continebitur*

E 3

sur

tur proprie, nisi forte paterfamilias etiam de hoc sensit. Certe
 Zythum quod in quibusdam provinciis ex tritico, vel ex hor-
 deo, vel ex pane conficitur, non continebitur. Simili modo nec
 camum, nec cervisia continebitur, nec hydromeli. Quid con-
 ditum? nec hoc puto, nisi alia mens testantis fuit. Oenomeli
 plane, dulcissimum vinum continebitur. Et passum, nisi con-
 traria sit mens, continebitur. Defrutum non continebitur,
 quod potius conditura loco fuit. Acinaticum plane vino conti-
 nebitur. Cydoneum, & si qua alia sunt, quæ non ex vinea fi-
 unt, vini appellatione non continebuntur. Item acetum vini
 appellatione non continebitur. Hac omnia ita demum vini no-
 mine non continentur, si modo vini numero à testatore non sunt
 habita, alioquin Sabinus scribit, omnia vini appellatione con-
 tineri, quæ vini numero paterfamilias habuit. Igitur & ace-
 tum, quod vini numero paterfamilias habuit, & Zythum &
 camum, & cætera, quæ hominum affectione atq; usu vini no-
 mine habebuntur. Si acetum quis legaverit, non continebitur
 legato acetum, quod vini numero testator habuit. Embamma
 3 autem continebitur, quia acci numero fuit. Vult nempe
 Ictus, zythum, camum, & cervisiam, & alia, quod ex vi-
 nea, ut loquitur, non fiant, vini appellatione, aut vino à te-
 statore legato, non contineri, nisi alia fuerit mens testantis,
 atque hic ea pro vino habuerit: quemadmodum hominum
 affectione & usu pro vinis haberi possunt, quæ vina proprie
 non sunt. Quanquam vero hic loci sensus sit, nihilominus
 non pauca in eo à recentioribus Ictis, virisque doctissimis
 4 aliis in dubium vocari cœpere. Et primo quidem, pro certe
 zythum, olim legebatur ζεϑυϑυμ, vox nihili & nullius
 significatus: pro qua primùm Alciatus lib. i. prætermis. re-
 5 posuit cicernum, ac si intelligeretur potus is, quem Iulianus
 Imp. in Epigrammate, quod suo loco dabimus, τράγοϑ &
 πυρογαῖν, & βρόμιον, seu hircosum, frumentigenam & siliginem

am vocet. At postmodum idem Alciatus pro zythum & zythum substituit. Hæc autem & verissima est lectio, & ab omnibus mox recepta. Deinde pro verbis, *ex pane*, Alciatus in lege dicta rescribit, *ex farre*: hæc. Cujacius lib. II. Observat. xxx. & lib. xxiv. obs. xxxix. *ex panico*. Neuter enim perfradere sibi potuit, ex pane potionis quoddam genus olim fieri consuevisse. Ego vero vulgatam lectionem retineo, & ex pane tale quid fieri solitum, in progressu docebo. Pergo vero ad *camii* nomen. Hoc, quod nullibi apud Latinos id sibi lectum meminerit, observatione dignum censet Catellianus Cotta Icius, in Memorabil. Alii vero, quod nec ipsi id alibi legissent, spurium credidere & *καυος* *φεύων*. Eruditissimus Cujacius, subdubitans quid esset *camium*, primo *loram* esse putavit, & rei probandæ Apicii locum adduxit ex lib. II. de Re Culin. cap. II. ubi is ait: *Cammarum, vel defrutum immittatur, quod Romani loram vocant*. Legit autem pro *cammaro*, *camum*. Mox tamen dubitatum *camum* non sit *curmi* Dioscoridis, quam apud Ulpianum proxime post zythum nominetur, *curmi*, ut similiter fit apud Dioscoridem. Quemadmodum & Gregor. Harioander ad dictam legem, & Guidus Pancirollus Variar. Lect. lib. II. cap. lxxxv. pro *camo* tamen *curmi* substituerunt. Verum de *lora*, sive *lorea*, ut vocat Agellius lib. x. cap. xxiii aut *loriola*, ut Varro lib. I. de vita Pop. Rom. primum fallitur Cujacius. Neque enim hæc ex hordeo fit aut frugibus, ex quibus zythum, & cervisiam, & camum fieri notat Ulpianus. Ac licet *lora* jure vinum dici nequeat, ut dicit Plinius lib. XIV. cap. IX. tamen nec potionibus ex frugibus addici potest. Quin veteribus ad vina potius refertur, & vocatur *vinum secundarium*. Græcis *δευτεριον*. Dioscoridi lib. V. cap. IX. *οἶνος* est *δευτεριος*; qui Hesychio, *ὁ μετὰ τὸ ὕδαρ. δευτεριον* *ἔστι τὰ ἐμφυλά, οἶνος*. quæ tamen verba vel corrupta vel

- vel mubila sunt. Pollux lib. vi. cap. 11. vocat οἶνον Φαύλον
 & τρυγηφάνιον, nullius pretii & quasi vini facem, in compa-
 11 ratione ad vina proprie dicta. Sacrae literae Numeror. cap.
 vi. vers. 111. & Hippocrates noster lib. de vict. rat. in morb.
 ac. nominant οἶνον, seu ποτὸν διπὸ σερμφύλων, potum aut vinum
 ex vinaceis. Cato de Re rust. cap. xxv. & lvi. inter familiae
 portiones recenset: Plinius loco dicto inter vina operaria.
 12 Auctor Geopon. lib. vi. ex Anatolio θαμίναν vocat, & de-
 scribit, ac πόμα esse ait οὗτος ἀνδρῶν τῆς ἀγροίκης, portionem rus-
 sticis non insuavem. Præterea, licet sæpius lora mentio fiat
 apud auctores, nemo tamen ex omni eorum numero ca-
 mum appellavit, ut adversus Cujacium argumentabatur
 Hier. Mercurialis Variar. Lect. lib. v. cap. 1. Apicii vero lo-
 cum à Cujacio adductum quod attinet, haud liquet an de
 camo is ibi loquatur. Atque ut maxime de eo loquatur, &
 cammarum ibi sit camum; tamen non camum, sed, quod
 proxime sequitur, defrutum, loram esse Romanis, affirma-
 13 re videtur. Et tamen ne sic quidem verum diceret. Defru-
 tum enim non lora illa est, de qua loquuti sumus, sed mu-
 stum decoctum, & coctione imminutum, quemadmodum
 14 & sapa: quam οἶνον σίραμον vocat Hippocrates lib. 1. & 11. οὗτος
 γυναικ. Græcis aliis est ἔψημα. Galenus in Explic. voc. Hip-
 pocr. ἔψημα, ὅπερ σίραμον. Hesychius: ἔψημα, ὅπερ ἐνίοι σί-
 ραιον καλεῖσθαι ἄλλοι γλυνόν. Plinius lib. xiv. cap. 1x. Siraum,
 15 quod alii hepsema, nostri saram appellant. Hoc tamen, si pro-
 prie magis loqui velimus, defrutum & sapa differunt, quod
 illud sit mustum decoctum ad tertiam, hæc ad mediam par-
 tem, ut docent Varro lib. 1. de vita Pop. Rom. apud Noni-
 um, & Plinius loco dicto. Immo Celsus lib. 11. cap. x11x.
 defrutum eo firmitus esse censet, quo magis sit incoctum.
 16 Vide etiam Columellam lib. x11, cap. xx. & xxi. Igitur
 Hier. Mercurialis loco adducto camum fuisse ait pononis
 genus

gēnus ex varijs rebus commixtum, quod *cibi potabilis* formam retulerit, & quia peculiare quid fuerit uni alicui nationi, non esse mirum putat, si à plurimis tacitum fuerit & ignoratum. Adducit opinioni suæ stabilendæ verba Cœlii Aureliani, qui de pronis in catalepsin ita loquitur lib. 11. *Acut, pass. cap. x. Sciendum igitur, quod hac passio ex iisdem causis antecedentibus fit, quibus aliæ quoq; passiones efficiuntur, indigestione, vinolentia, camali cibo, & horum similibus rebus.* Verum quis per *camum* credat *cibum potabilem*, 17 aut per *camalem cibum* intelligi *camum*? potionem nempe illam, quam Ulpianus tam arcte cum zytho & cervisia conjungit, ut sub idem genus concludat? Quam etiam causam credemus Ulpianum habuisse, ut quæreret, an *cibus potabilis* sub vino contineretur? Tale quid enim de cibo, utcunque liquido, vel cogitare absurdum fuerit. Adde quod 18 in plerisque Cœlii editionibus non legatur, *camali cibo*, sed *carnali cibo*; ut videatur intelligi multus esus carniū. Hanc autem lectionem genuinam esse, vel illud probat, quod mox Cælius addit, passionem *cam* infestare potissimum homines edaces; qui nempe *carnivori* sunt, ac multum *carnis solidiorisq; cibi* absument. Alia adhuc est opi- 19 nio Andr. Alciati, qui lib. 1. Prætermis. in voce *chamum*, ex eo, quod Dioscorides lib. v. cap. xxxvi. *vinum* nominat *chamadrites*, quosdam inde putat extorsisse *chamum*. Verum non *chamum* est apud Ulpianum, sed *camum*, & vino contineri negatur. *Vinum* vero *chamadrites* verum est *vinum*, *chamadrys* sapore tantum imbutum, ut *vinum absinthites* sapore *absinthii*: quæ vino legato contineri, non excludi debent. Itaque *cam* vocem apud Ulpianum reti- 20 nemus, atque id non *loram* esse adseveramus, nec *cibum potabilem*, aut *camalem*, nec *vinum chamadrites*, sed *potum ex hordeo*: qui tamen non soli Ulpiano, sed aliis etiam

- 21 isto nomine appellatur. Testem adduco Priscum Paniten,
Sophistam, qui Theodosii Junioris ætate floruit, cujus ex
Eclogis Hist. Goth. hæc verba: Ἐνομήζοντο δὲ καὶ οἱ ἑσθό-
μενοι ἡμῖν ἑσθρά) κέγχρον, καὶ τὸ ἐκ κροθῶν χορηγούμενον πο-
μα. κάμον οἱ βάρβαροι καλεῖσιν αὐτὸ. *Ministri vero, qui nos*
sequebantur, advehebant nobis cenchrum seu milium, potio-
22 *nemq; ex hordeo, quam barbaricamum vocant.* Adde Simo-
nem de Janua, sive Genuensem, quanquam recentiore,
& qui circa annum Servatoris clō cc LXXXIIIX floruit, Ni-
colai IV. Pont. Max. Capellanum, ut vocant, & Medicum.
Ejus verba sunt in Clavi sanationis, sive Synonymis: *Cere-*
visia, camum, foca. Item: *Camum, siccera, potus factus ex*
23 *hordeo, & aliis rebus calidis, ut zinziber & similia.* Coetes-
rum Matth. Martinius Lexico Philol. & Jo. Ger. Vossius
lib. 1. de vitis serm. cap. 14. dictum putant *camum* ab He-
bræo *cham*, hoc est, *calidum*: quod calefaciat, calidosque
vapores & inebriantes ad caput & mentis domicilium trans-
mittat.

CAPVT DECIMVM.

SUMMARIA.

1. *Laus Vlpiani.* 2. *in eius verbis apparens contradictio.* 3. *Oenomeli à mulso an differat.* 4. *Cenomelle, vox nihili.* 5. *Mulsum vino non continetur.* 6. *Oenomeli an contineatur.* 7. *Oenomeli quid Cuiacio.* 8. *οἶνος μελιδής.* 9. *οἶνος μελιχρὸς.* 10. *μελίηλας γλυκύμελα &c.* 11. *μολόμελι, γλυκύμελι &c.* 12. *Oenomeli quid.* 13. *Vlpiani laus.* 14. *Oenomelitis genus duplex Alcicato.* 15. *Mulsum potius sibus, quam potus Plinio.* 16. *eius ab oxymolite differentia ex Alcicato.* 17. *Modicum non curat Prator.* 18. *Conditi vox.* 19. *Alcicati error.* 20. *Conditum quid hodie.* 21. *quid veteribus.* 22. *simplex.* 23. *compositum.* 24. *conditum Pallada.* 25. *AEgineta & aliorum.* 26. *exemplum conditi simplicis.* 27. *Claretum.* 28. *exempla conditi compo-*

sit 66.